

Sevil Ay

Artvin Çoruh University, sevilay@artvin.edu.tr, Artvin-Turkey

Nurdan Baykuş

Kilis 7 Aralık University, nurdanbaykus@kilis.edu.tr, Kilis-Turkey

Cevdet Emin Ekinci

Fırat University, cevdetminekinci@hotmail.com, Elazığ-Turkey

DOI	http://dx.doi.org/10.12739/NWSA.2017.12.3.1A0387		
ORCID ID	0000-0003-3290-2343	0000-0002-6199-3363	0000-0002-7114-4832

BEDENSEL ENGELLİLER AÇISINDAN BİR EĞİTİM KURUMUNUN ULAŞILABİLİRLİK VE KULLANILABİLİRLİĞİNİN İNCELENMESİ

Öz

Bu çalışma bir eğitim kurumunun mekansal olarak bedensel engelliler açısından uygunluğunu araştırmak amacıyla yapılmıştır. Çalışmada eğitim yapılarının bedensel engellilere yönelik düzenlemeler hakkında bazı araştırmalar yapılarak bir yükseköğretim kurumuna ait eğitim binası ve yerleşkesi incelenmiştir. Biyoharmoloji bilimi doğrultusunda engelli bireylerin gereksinimleri dikkate alınmıştır. İnceleme kriterleri ise engelliler için tasarım kriterleri ve biyoharmolojik mekansal nitelikler doğrultusunda belirlenmiştir. Eğitim kurumunun bulunduğu yerleşkede görme engelli bireyler için hissedilebilir uyarı ve takip yüzeylerinin kullanıldığı tespit edilmiştir. Bunun yanı sıra asansör, rampalar ve engelli bireylere özgü tuvaletlerin mevcut olduğu görülmüştür. İncelenen yükseköğretim kurumu ve bulunduğu yerleşkede engelli bireylerin idari birimlere, dersliklere, laboratuvarlara, atölyelere, kantin ve yemekhaneye ulaşımının sorunsuz bir şekilde sağlanabileceği tespit edilmiştir. Ayrıca bu birimlerin kullanılabilirlik bakımından da engelli bireyler açısından uygun olarak tasarlandığı belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Biyoharmoloji, Mekansal Kriterler, Engelli Bireyler, Eğitim Yapıları, Bedensel Engelliler

EXAMINATION OF THE ACCESSIBILITY AND THE AVAILABILITY OF AN EDUCATIONAL INSTITUTION IN TERMS OF PHYSICAL DISABILITIES

ABSTRACT

This study has carried out in order to investigate the suitability of an educational institution in terms of physical disabilities. The study building and the campus belonging to a higher education institution have investigated by carrying out some researches about the arrangements related to the physical disabilities of the education buildings. The requirements of disabled individuals have been taken into consideration in terms of bioharmology science. The review criteria have determined in the direction of design criteria and bioharmonic spatial qualities for the handicapped. For the visually impaired individuals in the settlement where the training institution is located, tactile warning and follow-up surfaces were used. In addition, elevators, ramps and handicapped toilets have been found to be available. It has been determined that access to the administrative units, classrooms, laboratories, workshops, canteens and cafeterias of the disabled students who are examined in the higher education institution and the settlement where they are located can be provided without problems. In addition, it has been determined that these units are appropriately designed in terms of usability for disabled people.

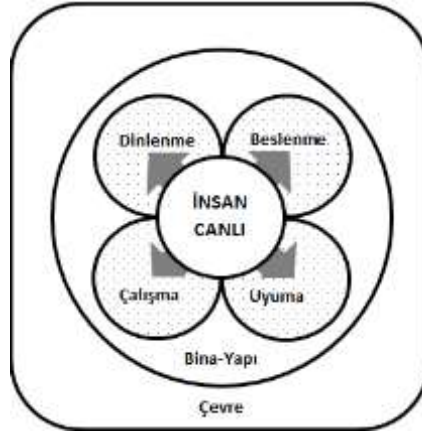
Keywords: Bioharmology, Spatially Criteria, Individuals with Disabilities, Educational Structures, Physical Disabilities

How to Cite:

Ay, S., Baykuş, N. ve Ekinci, C.E., (2017). Bedensel Engelliler Açısından Bir Eğitim Kurumunun Ulaşılabilirlik ve Kullanılabilirliğinin İncelenmesi, **Engineering Sciences (NWSAENS)**, 12(4):201-215, DOI: 10.12739/NWSA.2017.12.4.1A0387.

1. GİRİŞ (INTRODUCTION)

Yapı doğanın bir parçası olup doğa ve insan ile ilişkilidir. Doğrudan insanı veya insanların içinde bulunduğu çevreleri ile olan uyum veya uyumsuzluklarını konu alan Biyoharmoloji; insan, yapı ve çevre üçgenini incelemektedir. İnsanların birbirleriyle, yapılarıyla ve çevreleriyle olan ilişkileri dinamik bir ekosistemi oluşturmaktadır. Dolayısıyla yapılar doğayı ve insanı kendi mikro ekosistemi çerçevesinde etkilemektedir. Biyoharmolojide bu etkileşim bütünsel bir şekilde araştırılarak uygulamada yapıya aktarılmaktadır. Ayrıca biyoharmoloji geniş bir süreç olup bu süreçte canlıların temel ihtiyaçları olan beslenme, dinlenme, uyuma ve çalışma ortamlarının uygunluk düzeylerini incelemektedir [6].

Şekil 1. İnsanın temel ihtiyaçları ile bina-yapı ve çevresi ile olan ilişkisi [6]

(Figure 1. Relationship people basic need with building and structure and environment [6])

Çevre, bizim duyu organlarımızı, dikkatimizi, ezberimizi, davranışsal girişimlerimizi, ruh halimizi, rahatımızı, stresimizi, korkumuzu, estetik görüşümüzü, sosyalleşme sürecimizi etkilemektedir. İnsan odaklı çevre doğrultusunda insanların bir takım kullanıcı gereksinimleri ortaya çıkmaktadır. İnsanların bu gereksinimleri; barınma, dinlenme, beslenme, hareket etme, üreme gibi fizyolojik gereksinimler, baskı, korku ve tehlikelerden uzak durma gibi güvenlik gereksinimleri, beraberlik, ait olma, arkadaşlık gibi toplumsal iletişimle ilgili toplumsal gereksinimler, beğenilme, özsaygı ve saygı görme gibi benlik gereksinimleri, önemli bir işi başarma, yaratıcı yeteneklerin kullanımı ile ilgili olarak gerçekleşme gereksinimleridir [8 ve 9].

Yapılar; insanların, çevreleriyle uyumlu bir şekilde yaşamlarını sürdürebilmeleri için kullanıcı gereksinimlerini karşılamak amacıyla tasarlanmakta ve bu gereksinimler doğrultusunda düzenlenmektedirler. Dolayısıyla insanların yaşamları boyunca zamanlarının önemli bir bölümünü geçirdikleri eğitim yapıları önem arz etmektedir. Öğretim ortamlarını inceleyen araştırmaların büyük bir bölümü, öğrencilerin farklı öğretim ortamlarında, farklı öğretim grupları içinde ve farklı etkinliklerle zamanlarını nasıl geçirdikleri üzerine odaklanarak öğrenci davranışlarını çoğunlukla öğretmen davranışları ile çevresel değişkenlerle bir arada ele alınmaktadır. Etkili bir sınıf yönetimi ise; öğrencinin kişisel farklılıklarını dikkate alan bir öğrenme ortamının hazırlanması, öğretimin planlanması ve yapılacak etkinliklerle öğrencinin aktif bir şekilde meşgul olmasını sağlayan düzenlemeleri, uygun davranışların arttırılması, öğretim gruplarının

yönetilmesi, uygun olmayan davranışların önlenmesi veya azaltılması olarak tanımlanmaktadır. Öğrencilerin farklı etkinliklerin yanı sıra bilgi alma, yardım isteme, materyalleri kullanma, etkinliğini kontrol etme, bir sonraki derse ya da etkinliğe hazırlanma veya çalışma gibi davranışları da kazanmaya ihtiyaçları vardır [3, 4 ve 7]. İnsan çevresiyle uyum içinde ve belirli bir dengenin sağlanmasıyla yaşamını sürdürmektedirler. Sağlığın devamlılığı için uygun beslenme, barınak, çevre ve kişisel hijyen, psikososyal değerler gibi bir takım koşullar gereklidir. Bu öğeler yetersiz veya dengesiz olduğunda zararlı olabilmektedirler. Yapıların iç mekanları, insanların iş yapmaları, hareket etmeleri ve dinlenmeleri için düzenlenmiş mekanlardır. Bu nedenle de, iç mekanların biçim ve boyutları ile kendi vücudumuzun boyutları arasında bir uyum olmalıdır [6]. İnsan mekan uyumu dendiğinde ilk akla gelen ergonomi bilimidir. Ergonomi, bilindiği üzere, özellikle insan ve makine ile olan etkileşimi ve bunların sonuçlarını inceler. Bu sebeple ergonomi iş yasaları olarak tanımlanır. Biyoharmoloji, ergonominin bakış açısına ek olarak insanın diğer ihtiyaçlarının karşılandığı yapay ve/veya doğal mekanların insana olan uyum ya da uyumsuzluğunu incelemeyi hedef almıştır. Ergonomik düzenlenmiş mekan, araç-gereçlerin bulunduğu çevre ve donanım, öğrencinin vücut yapısı ve ruhsal yapısının gelişmesine olumlu katkılar sağlayacağı gibi istekli olmasını sağlayarak kısa bir sürede daha fazla bilgi ve beceriyi kazanmasını da sağlayacaktır [6 ve 10].

İnsanların ihtiyaçları düşünüldüğünde en çok ilgi ve alanın gösterilmesi gereken engelliler öncelikli olarak düşünülmelidir. Engel kavramı kişiden kişiye ve hatta içinde bulunulan duruma göre değişen bir kavram olarak karşımıza çıkmaktadır. Bedensel açıdan engellilik kavramını çeşitli şekillerde tanımlamak mümkündür. İzmir Mimarlar Odası ulaşılabilirlik kılavuzunda yaptığı tanıma göre; "Sakatlık(Engellilik), bir bünyedeki, bir yapıdaki, bir doğal işleyişteki hasar, noksan, bozukluk veya işlev kaybıdır". Mimari açıdan ise engelli kavramı; "Fiziksel eksiklikleri yüzünden genel ihtiyaçlara göre tasarlanmış binaları kullarımlarında uygun olanakların yokluğundan dolayı engellere uğrayan insanlar" olarak belirtilmiştir. Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu engellileri; doğuştan veya sonradan herhangi bir hastalık veya kaza sonucu bedensel, zihinsel, ruhsal, duygusal ve sosyal yeteneklerini çeşitli derecelerde kaybetmesi nedeniyle normal yaşamın gereklerine uyamama durumunda olup; korunma, bakım, rehabilitasyon, danışmanlık ve destek hizmetlerine ihtiyacı olan kişiler olarak tanımlanmaktadır.

Birleşmiş Milletler Genel Kuruluna göre engellilik; "Normal kişilerden farklı olarak sosyal yaşantısında kendi kendine yapması gereken işleri bedensel ve zihinsel kabiliyetindeki kalıtsal, ya da sonradan olma bir engelden dolayı yapamayanlar" şeklinde tanımlanmaktadır. Dünya Sağlık Örgütü (WHO)'nün yaptığı araştırmalarda, gelişmiş ülkelerde nüfusun %10'unun, gelişmekte olan ülkelerde ise %12'sinin özel ihtiyacı olan bireylerden oluştuğu belirtilmektedir. Özel ihtiyacı olan işitme engelliler, fiziksel (ortopedik) engelliler, görme engelliler, güç öğrenenler, konuşma güçlüğü olanlar, uyum problemi olanlar, sürekli hastalığı olanlar ve korunmaya muhtaç bireyler, özürlü veya engelli bireyler şeklinde tanımlanmaktadır. Ancak mimari açıdan düşünüldüğü zaman, genel ihtiyaçlara göre düzenlenmiş veya tasarlanmış mekanları kullanamayan insanlar, hareket etmede veya yürümede güçlük çekenler, yaşlılar, hastalar, çocuklar, hamile veya çocuklu bayanlar; kısaca toplumda yaşayan neredeyse tüm bireyler bazen engelli olarak tanımlanmaktadır [11 ve 12].

2. ÇALIŞMANIN ÖNEMİ (RESEARCH SIGNIFICANCE)

Bu çalışmada hizmet alanlarına göre kültür binaları sınıfında yer alan eğitim yapılarının bedensel engellilere yönelik düzenlemeleri araştırılmıştır. Çalışmanın amacı bir yükseköğretim kurumuna ait eğitim binası ve yerleşkesinin engelliler açısından ulaşılabilirliğini ve kullanılabilirliğini incelemektir. Şekil 2’de vaziyet planı verilen kurumun yerleşkesi ve eğitim binası çalışmanın kapsamını oluşturmaktadır. Çalışma da engelli bireylere yönelik bazı yapısal düzenlemeler ile birlikte belirlenen kurumun engelliler açısından ulaşım ve kullanım durumu incelenmiştir.

Şekil 2. Vaziyet planı
(Figure 2. Situation plan)

İnsan odaklı çevrede insanların kullanıcı gereksinimleri doğrultusunda eğitim binalarının tasarımı veya planlanması konusunda genellikle ilk etapta engelli bireyler düşünülmemektedir. Engelli bireylerin ihtiyaçları ve gereksinimleri dikkate alınarak bu çalışmada incelenen eğitim kurumunun; engellilerin bu ihtiyaçlarını karşılayıp karşılayamama durumu araştırılmıştır.

3. MATERYAL VE METOT (MATERIAL AND METHOD)

Çalışma kapsamında belirlenen eğitim kurumu engelliler için evrensel standartlar kılavuzunda yer alan bazı tasarım kriterleri doğrultusunda incelenmiştir.

3.1. Engelliler İçin Evrensel Standartlar Kılavuzunda Yer Alan Bazı Tasarım Kriterleri (Some Design Criteria Situated in The Guideline of Universal Standards for Disabilities)

3.1.1. Erişilebilir Yapı Standartları (Accessible Building Standards)

TS9111’e göre Temel Ulaşılabilirlik ile ilgili olarak dikkate alınması gereken bazı hususlar şunlardır [13];

- Girişe bağlanan ulaşılabilir bir yol,
- Dışarıdaki kullanımlar için düzayak giriş ve çıkışlar,
- Katlarda basamaksız ve engelsiz, düzayak yürüme alanı,
- Danışma masasına, asansörlere ve engelli tuvaletine rahat ulaşım,
- Geniş kapı açıklıkları ve kolay kapı kullanımı, kapıları tekerlekli sandalye ile açma ve kapatmayı mümkün kılan yeterli alan,
- Yeterli manevra alanı.

3.1.2. Binalara Giriş (Introduction to Buildings)

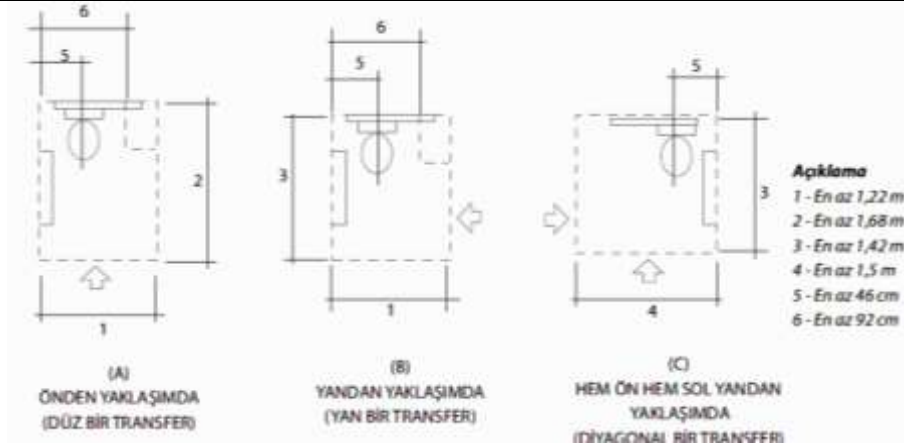
- Binaların en az bir girişine engelsiz ulaşım ve giriş olanağı sağlanmalıdır. Ulaşılabilir tüm güzergâh noktaları en az 90cm eninde olmalı, rampaların eğimi 1:12 (%8)'den fazla olmamalıdır. 15cm'den daha yükseğe çıkan rampaların her iki yanında korkuluk düzenlemelidir. Korkuluklar rampa yüzeyinden 90cm yükseklikte olmalıdır.
- Rampaların kenarlarında kenar korumaları en az 5cm yükseklikte düşünülmelidir.
- Binaların girişleri ile ilgili olarak TS 12576'da, bina girişlerinin hemzemin olması ile ilgili olarak şu düzenlemelere yer verilmiştir.
- Yaya kaldırımından binalara doğrudan girişte, bina inşaat sınırı yaya yolu ile sınır teşkil ediyorsa, girişler basamaksız olmalıdır. Yaya kaldırımının eğimi taşıt yoluna doğru olmalıdır.
- Bina ana girişlerinde yaya kaldırımında, yaya yolunun zemin kaplamasından ayrı olarak 1.25x1.25 metre ebadında görme engellilerce algılanabilir dokuda ayrı bir zemin kaplaması kullanılmalıdır.
- Kamu ve ticarî bina girişleri merdivenli olması halinde engellilerin kullanabileceği eğimde rampa yapılmalıdır [13].

3.1.3. Rampalar (TS 9111) (Ramps)

- Farklı seviyelerdeki yerler birbirine rampalarla bağlanmalıdır.
- Rampa yüzeyleri sert, kaymaz ve düzgün olmalıdır.
- Bina girişlerine yakın rampalar 1/12 (yaklaşık 5°)'den daha dik olmamalıdır.
- Rampaların uzunluğunun 6m'den fazla olmaması tavsiye edilir. 1/15 ve 1/12 (yaklaşık 4° ve 5°) arasındaki eğim için rampa uzunluğu en fazla 10m olmalıdır.
- Rampalar ve rampaya yakın yerlerin üstü kapalı değilse; suyun yürüme yüzeylerine birikmesini önleyecek şekilde eğim verilmelidir. Rampalarda mümkün olan en düşük eğim kullanılmalıdır [13].

3.1.4. Tuvaletler (TS 9111) (Toilets)

- Tuvaletler ulaşılabilir bir güzergâhta yer almalıdır.
- Kapı dışarı açılmak koşulu ile minimum net zemin yüzeyi genişlik ve derinlikleri, önden yaklaşımda (düz bir transfer için) 1.22x1.675m; sağ yandan yaklaşımda (diagonal bir transfer için) 122x142cm ve hem ön hem sol yandan yaklaşımda (yan bir transfer için) 1.5x1.42m ölçülerinde olmalıdır. Klozet yerleştirilirken orta aksın yan duvardan uzaklığı en az 46cm ve toplamda klozetin oturduğu yerin net genişliği en az 92cm olacak biçimde düzenlenmelidir.
- Tuvaletlerde klozet kullanılmalıdır.
- Arka duvara monte edilmiş bir klozet için tuvalet kağıtlığının arka duvardan uzaklığı 90cm'yi aşmamalıdır.
- Klozetin yan tarafında bulunan tutunma çubukları arka duvara en fazla 30cm mesafede ve en az 1.07m uzunlukta olmalıdır. Bu tutunma çubuğunun ucunun arka duvara mesafesi en az 1.37m olacaktır. Yan duvardaki tutunma çubukları da zemin yüzeyinden 80cm-95cm arası yükseklikte yer almalıdır [13].

Şekil 3. TS 9111'de yer alan tuvalet ölçüleri
(Figure 3. Toilet dimensions located TS 9111)

3.1.5. Lavabolar (TS 9111) (Washbasins)

- Ayaklı lavabolar kullanılmamalı, lavabo altına dolap yerleştirilmemelidir.
- Lavaboların köşeli hatlara sahip olmaması, tekerlekli sandalye ile her yönden yaklaşımı sağlayacağı için yuvarlak kenarlı olması gereklidir [13].

3.1.6. Aynalar (TS 9111) (Mirrors)

- Aynaların alt kenarı döşeme üzerinden en fazla 90cm üst kenarı en az 1.9m yükseklikte olmalıdır.
- Tekerlekli sandalye kullanan kişinin göz hizası yerden 1.1m/1.3m yüksekliktedir. Tekerlekli sandalye kullananlar için alçalıp yükselebilen ayarlı aynalar, aynanın sabit olması durumunda ise öne doğru 10°-15° eğim verilmiş aynalar tercih edilmelidir.

4. BULGULAR VE TARTIŞMA (FINDINGS AND DISCUSSIONS)

Çalışmaya esas olan eğitim binası ve yerleşkesinde değişik açılardan çekilen fotoğraflar ve tespit edilen bulgular şöyledir:

Fotoğraf. 1 (Image. 2)

Fotoğraf. 2 (Image. 2)

Fotoğraf 1 ve 2. Yürüyüş yolları
(Image 1 and 2. Walkways)

- Yerleşkede ilk bakışta; görme engelliler için hissedilebilir uyarı ve takip yüzeyi ile oluşturulmuş yürüyüş yollarının mevcut olduğu dikkat çekmektedir.
- Yerleşkede planlanmış olan tüm yollar birbiri ile bağlantılı olup her alana kolay ulaşım sağlanmaktadır.
- Bina girişine engelli bireyler kolay bir şekilde ulaşım sağlayabilmektedirler.

Fotoğraf. 3 (Image. 3)

Fotoğraf. 4 (Image. 4)

Fotoğraf 3 ve 4. Binaya ulaşım
(Image 3 and 4. Access to the building)

- Binaya girişin engelli bireyler tarafından kolay bir şekilde sağlanabileceği rampalar mevcuttur.
- Bu rampalar engelliler için evrensel standartlar kılavuzunda yer alan standartlara uygundur.

Fotoğraf. 5 (Image. 5)

Fotoğraf. 6 (Image. 6)

Fotoğraf 5 ve 6. Bina girişi
(Image 5 and 6. Building entry)

- Görme engellilere özgü hissedilebilir takip yüzeylerinin binanın dış çevresinde mevcut olduğu, ancak bina içerisinde bu takip yollarının bulunmadığı tespit edilmiştir.
Bina normal katlarda planlanmış eğitim birimleri ve ara katlarda planlanmış idari birimler olmak üzere iki bölümden oluşmaktadır.

Eğitim birimlerinin yer aldığı bölümde;

- Bina giriş katında; laboratuvarlar, kütüphane, çalışma odası, yemekhane ve kantin bulunmaktadır.
- Birinci katta; derslikler, konferans salonu, çizim vb. atölyeler ve bölüm başkanlığı odaları yer almaktadır.
- İkinci katta; derslikler, bölüm başkanlığı odaları ve teras yer almaktadır.

İdari birimlerin yer aldığı bölümde;

- Giriş katta; Güvenlik birimi, öğrenci işleri, bölüm öğretim elemanları odaları ve temizlik birimi,
- Birinci ara katta; bölüm öğretim elemanları odaları,
- İkinci ara katta; Yönetim birimi, müdür odası, müdür yardımcısı odaları ve memur odaları yer almaktadır.

Binanın, idari birimlere ulaşımı sağlayan personel girişi, bina merkezinde planlanmış öğrenci girişi ile yemekhane ve kantin bölümüne yakın bir giriş olmak üzere 3 farklı girişi mevcuttur.

Fotoğraf 7. Öğrenci girişi
(Image 7. Student entry)

Fotoğraf 8. Öğrenci giriş koridorunda planlanan asansör
(Image 8. Planned elevator in student entrance hall)

- Bina merkezinde konumlandırılmış olan öğrenci girişi binada mevcut olan tüm birimlere ulaşımın sağlandığı bir avlu niteliğinde olup üst katlara kolay ulaşım sağlayan asansör hemen girişin karşısında planlanmıştır.

Fotoğraf. 9 (Image. 9)

Fotoğraf. 10 (Image. 10)

Fotoğraf. 11 (Image. 11)

Fotoğraf 9, 10 ve 11. Engelli wc
(Image 9, 10, and 11. Disabled wc)

- Bina içerisinde mevcut olan engelli tuvaletleri eğitim birimlerinin yer aldığı bölümde giriş katta 2 adet normal katlarda 1 adet olmak üzere toplam 4 adet olarak planlanmıştır.
- Giriş kat, birinci normal kat ve ikinci normal katlarda yer alan tuvaletler bay wc içerisinde ayrı bir bölümde planlanmıştır (Fotoğraf 10).

Fotoğraf. 12 (Image. 12) Fotoğraf. 13 (Image. 13)
Fotoğraf 12 ve 13. Giriş katında planlanan engelli wc
(Image 12 and 13. Disabled wc at the entrance floor)

- Ayrıca giriş katta sadece engelli kişilerin kullanımına olanak sağlayan yemekhane ve kantin bölümüne yakın bir engelli tuvaleti mevcuttur.
- Tuvalet kapıları dışa açılmaktadır. Tuvaletlerde klozet mevcut olup lavabolar ayaklı değildir. Tutma kolları mevcuttur. Ayrıca ayna eğimli olarak yerleştirilmiştir. Planlamada gerekli ölçüler standartlara uygun olarak kullanılmıştır.

Fotoğraf. 14 (Image. 14) Fotoğraf. 15 (Image. 15)
Fotoğraf 14 ve 15. Yemekhane girişi, yemekhane ve kantin bölümü
(Image 14 and 15. Dining hall entrance, dining hall and canteen department)

- Yemekhane ve kantin aynı bölüm içerisinde planlanmıştır. Bu bölümün hemen girişinde yemekhane arka bölümünde ise kantin yer almaktadır.

- Yemek dağıtımı kartlı sistem olup kart okuyucu geçişi tekerlekli sandalye geçişi için yeterli genişlikte planlanmamıştır.

Fotoğraf. 16 (Image. 16) Fotoğraf. 17 (Image. 17)
Fotoğraf 16 ve 17. Derslik giriş kapısı
(Image 16 and 17. Classroom entrance door)

- Dersliklerde kapılar engelli kullanıcılar açısından uygun ölçülerdedir. Ancak dersliklerde engelli bir bireyin eğitim alabilmesi açısından uygun bir bölüm henüz oluşturulmamıştır.

5. SONUÇ VE ÖNERİLER (CONCLUSION AND RECOMMENDATIONS)

Yerleşkede bulunan hissedilebilir takip yüzeyleri ve rampalar ile kaldırım yükseklikleri engelli bireylerin kullanımı açısından oldukça uygundur (Fotoğraf 1, 2, 3 ve 4).

- Bina girişlerine kadar görme engelli bireylerin ulaşımı kolay bir şekilde sağlanabilmektedir. Ancak bina içerisinde görme engellilerin ulaşımı ve kullanımı açısından her hangi bir planlama mevcut değildir (Fotoğraf 5 ve 6).
- Tekerlekli sandalye kullanan bireylerin binaya girişi personel girişinden (Fotoğraf 18) veya yemekhane bölümü girişinden (Fotoğraf 19) rampalar ile sağlanmaktadır.

Fotoğraf. 18 (Image. 18) Fotoğraf. 19 (Image. 19)
Fotoğraf 18 ve 19. Bina girişi
(Image 18 and 19. Building entrance)

- Bina içerisinde engelli bireyler hemen her alana rahat bir şekilde asansör vasıtası ile ulaşım sağlayabilmektedirler.
- Giriş katta bulunan her birime ulaşimleri oldukça kolay bir şekilde sağlanmaktadır.
- Birinci ve ikinci normal katlarda bulunan derslikler ve bölüm başkanlıkları odalarına rahat bir şekilde ulaşabilmektedirler (Fotoğraf 20).

Fotoğraf 20. Bölüm başkanı odaları ve derslikler (Karşıda idari bölümle bağlantı sağlayan merdivenler)
(Image 20. Rooms of the heads and classrooms (Opposite: stairs leading to the administrative section))

- İkinci normal katta yer alan terasa çıkış için 7cm'lik bir kot farkı mevcuttur. Bu alanda eğim oluşturacak şekilde beton dökülerek tekerlekli sandalye kullanan engelli bireylerin daha güvenilir bir şekilde ulaşımı sağlanmış olur.

Fotoğraf 21. Terasa çıkış
(Image 21. Terrace exit)

- Giriş katta yemekhane bölümünde yer alan kartlı geçiş sistemi uygun mesafede geri çekilerek engelli kullanıcıların da geçişi için uygun hale getirilebilir (Fotoğraf 14).

- Normal katlarda yer alan engelli tuvaletleri bay wc içerisinde planlandığı için (fotoğraf 9 ve 10) bayan engelli bireylerin, tuvalet ihtiyaçlarını sadece giriş katta yer alan engelli tuvaletinde karşılamaları mümkündür (Fotoğraf 12 ve 13). Bayan engelli bireylerin de zorlanmadan tuvalet ihtiyaçlarını karşılayabilmeleri için normal katlarda yer alan bayan wcler içerisinde bir bölüm oluşturulabilir.
- İdari birimlerin yer aldığı ara katlara engelli bireylerin yardım almadan ulaşımı mümkün görünmemektedir (Fotoğraf 20, 22 ve 23). Planlama açısından herhangi bir şekilde düzenleme yapmaya da uygun olmadığı için engelli bireyler, öğrenci işleri ve bölüm başkanlıkları dışındaki idari işlerini veya bazı öğretim elemanları ile yapacağı görüşmelerini tek başına yapabilmesi mümkün değildir.

Fotoğraf. 22 (Image. 22) Fotoğraf. 23 (Image. 23)
Fotoğraf 22 ve 23. Kat merdivenleri
(Image 22 and 23. Floor stairs)

- Tekerlekli sandalye kullanmayan bedensel engelli bireylerin kullanımı açısından tüm merdivenlerde her iki yanda korkuluklar mevcuttur (Fotoğraf 24).

Fotoğraf 24. Kat merdivenleri
(Image 24. Floor stairs)

- Dersliklerde bedensel engelli bireylerin ders alabilmesi için uygun ortam henüz oluşturulmamıştır. Ancak derslik içerisinde bu bireylere yönelik kullanılabilir alanlar mevcuttur (Fotoğraf 25 ve 27). En arka sıranın arkasında mevcut olan boşluk veya en ön sıra ile öğretmen kürsüsünün mevcut olduğu platform arasında ki boşluk bu açıdan değerlendirilebilecek mesafelerdedir.
- Dersliklerde sıralar arası mesafeler uygun genişlikte ve uygun dönüş alanları mevcuttur (Fotoğraf 25, 26 ve 27).

Fotoğraf. 25 (Image. 25)

Fotoğraf. 26 (Image. 26)

Fotoğraf. 27 (Image. 27)

Fotoğraf 25, 26 ve 27. Derslikler
(Image 25, 26, and 27. Classrooms)

İncelenen kuruma ait eğitim binası ulaşılabilirlik bakımından öncelikle yerleşke içerisinde dolaşım, binaya ulaşım ve bina içerisinde neredeyse tüm birimlere ulaşım oldukça kolay bir şekilde sağlanabilmektedir. Ayrıca derslikler, yemekhane, kantin, tuvaletler, asansör, öğrenci işleri, güvenlik vb. birimlerin hem ulaşılabilirlik hem de kullanılabilirlik açısından uygun olduğu söylenebilir. Sonuç olarak bu kurumun eğitim binası ve yerleşkesi genel olarak engelli bireylerin kullanımı açısından kısmen düzenlenmiş ve çoğunlukla kullanılabilirlik ve ulaşılabilirlik açısından uygundur.

KAYNAKLAR (REFERENCES)

1. Ay, S., (2013). İlköğretim Birinci Kademe Eğitim Yapılarının Biyoharmolojik Uygunluk Değerlerinin Deneysel Olarak Değerlendirilmesi Elazığ İli Örneği. Yüksek Lisans Tezi. Elazığ: Fırat Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü.
2. Ay, S. ve Ekinçi, C.E., (2016). Evaluation of Thermal Comfort Conditions in Terms of Educational Environment and Users. International Conference on Natural Science and Engineering (ICNASE'16). Kilis, Tam Metin Tebliğler, pp:552-564.
3. Brophy, J., (1988). Educating teachers about managing classrooms and students. Teaching and Teacher Education, 4(1):1-18.
4. Bulgren, J.A. and Carta, j.j., (1992). Examining the Instructional Contexts of Students with Learning Disabilities. Exceptional Children, 59(3):182-191.
5. Çağlayan Gümüş, D., (2007). Türkiye'de Engelliler İçin Ulaşılabilirlik Mevzuatı, Dosya 04, TMMOB Mimarlar Odası Ankara Şubesi, ss:18-22.
6. Ekinçi, C.E., (2007). Biyoharmoloji, Elazığ: Data Yayın Evi.
7. Greenwood, C.R., Carta, J.J., Kamps, D. & Delquardi, J., (1997). Ecobehavioral Assessment Systems Software (EBASS), Practitioner's Manual. Version 3.0. Juniper Gardens Children's Project. University of Kansas.
8. Montello, D.R., (2007). The Contribution of Space Syntax to a Comprehensive Theory of Environmental Psychology. Proceedings, 6th International Space Syntax Symposium, İstanbul.
9. Mülayim, A., (2009). Bedensel Özürlüler İçin Mimari Mekan Tasarımı. Yüksek Lisans Tezi. Edirne: Tırakya Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü.
10. Tunay, M., Melemez, K. ve Dizdar, E.N., (2005). Yüksek öğrenimde kullanılan Okul sıra ve masalarının Antropometrik Tasarımı (Bartın Orman Fakültesi Örneği). Teknoloji Dergisi. Cilt 8, Sayı 1, ss:93-99.
11. Yılmaz, B., (2005). Bedensel Engelli Çocukların Temel Eğitim Okullarında Eğitim Alabilmesi İçin Gereken Mimari Düzenlemeler. S.Ü. Müh.-Mim. Fak. Derg., c.20, s.3, ss:73-84.
12. Resmi Gazete, (2010). Sosyal Hizmetler Ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü Özürlülerin Bakımı, Rehabilitasyonu ve Aile Danışmanlığı Hizmetlerine Dair Yönetmelik (3 Eylül 2010). Sayı: 27691 madde:4/i.
13. https://acikders.ankara.edu.tr/pluginfile.php/9260/mod_resource/content/0/engelliler-icin-evrensel-standartlar-kilavuzu.pdf (Erişim Tarihi: 08.05.2017).